

Издази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину
ф. 6, за по годину ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
ф. 7, за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописе шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Примирје.

Познат је догађај са Љубибратићем и његовом дружином. То се сада догодило, како из Дубровника телеграфају, и са Мусићем. Неки листови нијесу пропустили, да на основу тих догађаја изреку пресуду: да је устанак свршен. То је савршено неосновано, а и смијешно. Обје ове чете, које су имале тако рђаву судбину, само су појави последњих дана и изван позоришта досадањег херцеговачког устанка. Немајући с њима никакве свезе, ни свршетак њихов не може имати никаква дјјства на сами устанак. Очеvidно је, да познати листови навлаш хоће да представе устанак у изумирању. На ту цјел, без сваке сумње, изнешени су и нови гласови, да усташа траже примирје, из којег би једном дошли до коначнога мира. Мислимо, да ћемо стати на пут свакојем пакосном измишљању и неоснованом нагађању, ако ствар представимо онако, како у истини јесте.

Ради се доиста на примирју, а сво којим поводом и на коју цијел. Аустро-Угарска предузела је дјјло помирења међу усталим херцеговачким народом и Турецком. Намјесник далматински, генерал Родић одређен је за посредника. Он хоће да се у то име састане са главарима усташким и то у Суторини, на земљишту Турске, које су усташа још у почетку устанка заузели. Усташки главари изјавили су се приправни на тај састанак, сигурно из ова два главна разлога: прво, што мисле да им је дужност одазвати се жељи Аустро-Угарске, која им је толике породице прихватила и издржавала до сад, друго, што желе, да и Аустро-Угарска и друге силе и сав свијет сазна њихове жеље. Но у пето вријеме они су изјавили, да они не могу доћи на састанак, ако Турска неби учинила с њима примирје од толико дана, колико је за састанак потребно и то уз обичне, у таквијем случајевима, услове. Ушљед тога закључено је међу усташима и Турецком примирје за дванајест дана са условом, да се ни једна ни друга страна не миче за то вријеме из заузетих мјеста. Турска је тражила, да усташа пропусте тајин у Никшиће, Горанско и Зупце. Усташа су ово одбили и пристали су једино, да Турска толико тајина унесе у Никшиће, колико је потребно само за дванајест дана, али и то не земљиштем, које је у њиховим рукама, него преко земљишта црногорскога, изјавивши своје надање, да се влада црногорска ваља неће томе супротивити. Влада црногорска на посредовање Аустро-Угарске саизволила је, да се толика количина хране, наравно без и једнога војника, прене-се преко Грахова у Никшић. Стијем је и та препрека примирју одклоњена и примирје, како дознајемо, почиње данас, а свршава се последњег овога мјесеца.

У ово дванајест дана биће дакле састанак међу генералом Родићем и усташким главарима у Суторини. Какога ће разговора тамо бити, шта ће се и хоће ли се што тамо свршити, нећемо да нагађамо. То остављамо оним новинама, којима је то

искључиви посао. Могли би казати само оно, што нам се чини, да је изван сваке сумње, да ће усташа представити заступнику своје пријатељице Аустро-Угарске, да они не могу никако озбиљно примити ни највећа обећања Турске, и да једино налазе стална јемства и опште и своје миру као и бољој будућности својој: или у својој самосталности или оно, што они тражити морају да изврше и јемче великог силе. Но ми о-стављамо на страну и ово наше мишлење, јер само још дванајест дана, па ћемо знати у истину оно што је, и на чему остаје устанак.

Ово је чисто и право стање ствари. Час је врло озбиљан и чини нам се да смо имали право, кад смо последњи пут казали, да је у животу устанка наступно одлучни моменат, и само моменат. Што ће бити биће брзо.

О Србији

овако пише београдски «Исток» у листу од 7. Марта:

«Мјесец Август прошле године изгубљен је нашом малодушношћу или сплетеношћу за српску будућност. Што се онда могло учинити са пола напора сад се ниште двогуба сага. Али наша је част и наш живот заложен у познатој лозинки: «На прољеће!»

Ето, ту је прољеће, снијег се отопио, али је ли се отопила наша самољивост, наша плашљивост? Устаници су на цјачи и дјелу издурали зиму, пркосили турским топовима и танадама, као и салетању консула и турских примирителних комисија. Све су они то чинили, уздајући се у мајку своју Србију. —

За чим се дакле оклијева? Народна скупштина, легални преставник српског народа, као што смо сто пута нагласили, донијела је прецизне закључке у овоме питању. Оставивши за собом одбор седамнајесторице у неколико је већ самим тим актом довољно наглашено, шта народ жели. Влада садашња не може бити а priori противна рату, јер се већим дијелом састоји из људи, који су и у самој скупштини као посланици били одесудно ратоборни — изузев случај, ако би у сљедству «промене фронта» могле наступити катастрофе у начелима. А на челу Србије стоји витешки кнез Милан, коме је јед ослободио Србију, стриц задобио градове, за да Обреновићем стоји сва Србија.

Гдје записе дакле? И дијете већ зна колико нас стоји до сада та вајна спрема. Па већ ако и сад нијесмо у стању ударити, онда када ћемо?.... И дијете већ зна, да се и наш непријатељ равномерно и паралелно с нама оружја и спрема, и Турци ако није спремом напреднији од нас, напреднији за цјело није.

Шака Херцеговаца, ни пуних пет хиљада људи, држи у шкрипцу сву ту горду царевину цара Сулејмана. А дијете хаљда бајонета српских, добре дисциплиниране војске, да неби одољело руљи нишпијских голова! И оружја за цјело имамо бољег од Турчина. а ако га немамо довољно, онда, ако смо родољуби, истресимо своје џепове, дајмо и потоњу пару на олтар своје и свога народа будућности.

До новца ваља да није највише запело. Релативно наш је народ много богатији од комшијских становника, и ако баш неби било кредита за Србију на другој страни, онда нам и не треба кредита. Баш то, ако Србија нема сад кредита, доказује, да се Србија са својим опстанком налази у ваздушном лопти, коју у висини држи само гас — српска идеја — а кад се она одрече и одбаци тај гас, стропштаће се у амбиз.

У осталом по нашем мњењу, кредит се и не може појавити према овакој Ср-

бији, него само Србији, која одважно тежи за изворима, да што прије измири и дуг и интересе на. Ти су извори у проширењу Шумадије.

Што смо се до сад спремали, све је чињено за одесудни тренутак. Тај је одесудни тренутак наступно и сад се не смје жртвовати све оно, што смо ми и наши очеви издали на спрему и опрему војске. Да се сад тек почињемо спремати, као што неки злогуби цјевају, било би доцкан и не могуће. Даље спремање може се замислити само за туђе паре. Задужена пак Србија у одесудном тренутку неби имала кредита ни колико га данас има, те би се онда онет нашла нови «изговори».

Кад би Србија сада у дванајестом часу тргла натраг, не само да би упропастила и унесрећила бједне Херцеговце и Бошњаци и њихове ускоке и пребјеглу нејах него би убила и себе саму. До сад је сувише потрошено, а трговци најбоље знаду шта их коштаху садање нередовне прилике и шта би их тек онда коштале, кад ни овога прољећа неби ништа било.

Србија не може даље ћерати кункта-торску политику изгладнења, јер дотле ће Српства нестати, а са Српством стоји и пада Србија.

Спасавај дакле живот, Србијо!»

Угарски одговор на Политову интерпелацију.

Угарски министар предсједник Тиса одговорио је на Политову интерпелацију коју смо саопштили, углавном ово:

Посланик Полит помињао је у својој бесједи како Угарска има антипатију према Србији и како он не може да види, је су узроци томе. Ја вјерујем, да г. посланик, кад се мало боље обавјести, не само да неће наћи узроке антипатији, него ни саму ту антипатију наћи неће. (У сабору се одзивљу са «тако је! тако је!»)

Што се тиче прве тачке интерпелације, ту г. Тиса каже, да по његовом схватању Андришијева нота није никакво мјешање у наше ствари. Политика која се већ од дужег времена води, иде за тим да постигне споразумљење међу свима великим силама јевропским и то у цјели да се добрим сајетима, који би се Турској дали, сачувао јевропски мир. Почем је то правац политике, и почем је политика та занета постигла, те се начинило споразумљење међу великим силама, то је угарска влада из пунога обећања одобрила и потпомагала правац те политике. (Живо одобравање).

Полит је даље питао какав ће положај влада угарска заузети, у ономе случају ако умирење устанка не пође за руком, па се и Србија умјеша?

Одговарајући на то питање г. Тиса каже, да по његовом убјеђењу такав случај неће наступити, и то неће за то, што се по увиђавности и патриотизму оних, који јавним пословима Србије руководе, мора претпоставити да неће хтјети да себе и своју земљу доведу у противност са свима великим силама (одобравање). Али ако би ипак такав случај наступио, шта ће онда угарска влада чинити? У томе погледу наставља Тиса, не могу задовољити радозналост г. посланика, јер пита не се у таквом случају радити, то ће угарска влада према добро схваћеном интересу аустро-угарске монархије ријешити (одобравање). Могу само још толико додати: као год што су се преварили они, који су у почетку садашњег устанка надежду своју полагали и радњу своју удешавали мислећи да се јевропске велике силе никако не могу споразумјети, тако ће се преварити и они, који се надају, да ће се, ако Србија своје држање промијени, споразумљење међу великим силама распасти (живо одобравање; Светозар Милетић виче: «И хоће се распасти!»)

Из даљег одговора на питање о поступању у бјегуницима, види се да угарска влада намјерава укртити им свако даље

материјално потпомагање и дјјствовати да се кућама врате.

ДОПИСИ.

ВАСОЈЕВИЋИ, 4. о. м. — Паде већ и пета фортица у Васојевиће, које су биле крај ријеке Лима, за прве четири јавно сам у нашем штованом листу, а о овој петој јављено ви је, у колико сам разумно брзојавом. Ја ћу ви сада о паду ове фортице што опширније саопштити. Раде Микић са својом браћом измисли овај начин: Раскроје чапру волујску по поли уздуж, па једну полу опет расјечи на пола; по овоме је покиселе у млаку просту воду. Кад је узета четвртина скисељена изваде је из воде, те је набоду с обе стране краја, па је сашипу опутом право уздуж. Пошто су је сашипи начине једну даску дужином колика је сашивена ћеса, а ширином за четири палца (за то је ооволико ширине; јер су на све овдашње тврђаве пушкарнице широке по четири палца) па даску ставе у ћесу; а ћесу на топлоту од сунца. Пошто се осушила ћеса, извади се из ње даска, па се насне праха пушча-нога до врха (око пет ока). По овоме се ћеса сашипје. На грло се само остави једна рулица. У ову руну стави се једна шипка, која се напуни праха. Шипка је била од хвата дугачка. На врх шипке остави се отворено и ту се стави фитиљ који је у додир с прахом. — Друга је справа: начинили су једну ћесу од простог платна и у њу ставили двије оне праха. Грло ове ћесе свезано је било за боку пушке тачнице. — По овоме учињеном браћа Микићи скупе малу чету усташа, која се састојала из 10 лица. — Све величана. Ова чета пређе све шест тврђава и у два сата попоноћ дођи код фортице на Иван пола, по сата далеко од града Плава. У овој фортици било је 46 жандара, међу њима Селман ага Пашин. Чета тајно приђе до зида ове фортице. Овђе се раздијеле: петорица њих пођу крај врата, а остали узму начинене двије справе. У једној пушкарници ставе најприје ћесу платнену, а с противне стране у другој ћесу волујску. Прва је ћеса за то да из ње изиђе велики дим и да утули горећу лампу у фортици. Друга је справа за то, да у фортици учини реформу. Кад су обе ћесе намјестили, прво се даде оган танцици, по овоме запале фитиљ великој ћеси, па се трчећим кораком поврате назад. Још нијесу ни 20 корака прешли. Фитиљ је догорио и прах се запалио. Тутањ велики у фортици. Подови, преграда, шинда све се сруши. Жандари сви (44) погибоше на мртво. Само два жандара избаци велика сага кроз шинду, и разумно сам да су још у животу, — мучно. Фортица је прела на четири краја. Чим је ова јака пуцњава била, жандари из оближњих кула потрче да виде — не виђено, а такођер и Турци плавски дођу. Чету опазе, која се једва бјегетвом спасе.

5. о. м. Турци из града Плава и Гусиња поћерају тајин у фортици на Мурино. Пошто унесу тајин поћу на Иван пола да приме своје мртве. Усташка чета, коју су предводили Саво Перов и Јован Миовић, опазе их и одлучну с њима бој. Турцима у брзо дође јака помоћ из поменута два града, а и усташима је дошао Лука Голубов и Трифун Лабан и неколико друга. Бој је за дуго трајао. Турци у овом боју оставише 33 своја друга, на мјесто убивени, а рањених има много више. Усташа су погинула два на мртво и 6 ранило се. Од рана им ништа бити неће; а лијече се код кућа за то јер сада овђе нема никаквог доктора.

Баш ових дана дошла су писма од Мутесарифа папе пазарског преко Шерифе ефендије кајмакана беранског и то: Панту Цемову, Васу Сајичићу, Митру Вукову, Миру Деровићу, Радосаву Јелићу и још неким усташким главарима. Писма су сва једнога садржаја.

На ово писмо усташки главари одговорили су усмено само толико: «Ми ефендија онда ћемо се повратити својим кућама, кад извојујемо право и слободу».

9. о. м. браћа Микићи начине опет начини за тврђаву у Сућеској, с којим су оборили тврђаву на Иван пољу. Пошто су справу начинили, пољу код усташких главара и предложе им да с овим начини могу оборит тврђаву у Сућеску. Васо Сајичић, Трифун Лабан, Лука Голубов и Радуле Симов узму по неки дно своје чете, па се искупе сви на Поде и из цијеле војске изберу 13 људи, којима је задатак био тај, — да угуле и запале справе у тврђаву и то било тајно или на јуриш. Речених 13 људи, који су одили на очигледну смрт, узму справе — опростивши се с друштвом, пољу управо к тврђави, у којој је стајало преко 80 жандара; а главари с војском пољу те опколе оближње тврђаве, које стоје дуж ријеке Лима. Ових 13 друга до близу тврђаве дошли су тајно; а чим су их жандари опазили стану пуцати изнутра, а оних 13 на јуриш пожену и дођу при зиду, жандарске пушке непрестано пуцају; а они уграбе три пушкарнице у које ставе справу и даду истој огањ. Највиша ћеса небеше угодна, те не могаше ући кроз пушкарницу од пола. Чета, напавши се сад у незгоди, даде огањ и њој. Пола снаге из ње пође на поље. Со- вијем чета саврши своју наміјеру, али на срећу Турака, а на њихову жалост не пође све у облаке, као што су се надали. Но по свему томе, тврђава је прела, по- дови и преграде пали су, жандари многи рањени а на мртво је те ноћи остало у тврђави 29 Турака; Чета — 13 друга, по- ла њих је прах опалио, међу њима Гавра Сајичића, који је прогнан био од Турака још већ три године. Надало се да ће пре- бољети. Хоће ли остати без очију то још не знамо. Ово се сриштило у по сата по поноћи. Дивно ли бијаше гледати, кад се палаше прах у тврђави и око ње. Ту у један мах чујеш грмљаву пушака, видиш велику свјетлост, чујеш туташ праха из справа, видиш у по ноћи ванредну свјет- лост. Сваки гледаоц престављао да на оном мјесту неће остати ни камена; али свршетак бијаше као што је горе речено.

Из ДУЛЕРА, 1. Марта. — Од неко- лико дана утаборило се је овђе 220 људи из усташких чета главног војводе Голуба Бабића и другог пона Илије Билбије. На срачку, која је више Дунера постављена била, навале данас око 2 сата по подне преко 400 Турака. Прву ватру стража сложено одбије, а на другу притекоше јој у помоћ остали другови. Започну дакле они сложено бити се, али Турци, пошто виђоше да им неколика друга к земљи пртви падоше обрну леђа. У том сви у- сташки који су у боју били, пољу за њима у поћеру, но неком турском преваром, досиђу баш до бусија турских, те се за то натраг повуку. Кад су то Турци опа- зили искоче из бусија и као тобожни по- средници навале на усташе, али их они опет сузбију и поћерају натраг гонећи их пред собом до Грахово, то јест на два до три пушкмета далеко од граховског тур- ског чардака. На вику и дреку потиснутих Турака опале из чардака на усташе неко- лико топова те се они повуку натраг и оно по ноћи заузму опет своја мјеста у Дунери. У овом боју погинуо је један у- сташ, кога Турци нечовјечно распорише и један се рани, а од Турака што у боју што у бјегству пало је мртвих преко 15, а рањених још се броја не зна. — Овим је завршена данашња битка, а наскоро очекујемо још других жешћих само ако се браћа сјете, те у довољном броју пошаљу пушака и чебане, јер без тога није хасне ништа важног започињати, а баш није ни могућно.

У прилог овоме, за одстранити нека сумњичења и недостатчане назоре од стране неких, јављам вам, да је у четима овим главни војвода сам Голуб Бабић а за њим други сам пона Илија Билбија и да осим ових двају војвода овђе других нити има нити се који намеће да би био, док овако иде, а међутим међу свима усташима, њи- жовим десетарима и водницима влада са- вјершена слога, мир, љубав и једно истовет- но начело и то је оно, што их баш дичи и приноси да се устанак њихов свеј више распростире.

Опис манастира Мораче.

(Продужење).

Врата, којима се улази у мушку препрату чудновато су начињена. Ова не само што су као и прва од лијепог каме- на израђена, него пак и сами затворци овђе су вјешто израђени. Дрво је твр- до, бије орахово. У дрвету су оване уко- лане многобројне различне величине тро- угловне бијеле боје кошнице, од којих су на дрвима чудновато и више различно израђене многе одвећ лијепе гране и раз-

лични накити. Колико год се не може др- жати, да је ова стародревна лијепи радна остала од времена зидања цркве, толико се опет не може знати кад је прав- љена. По изгледу и важности ове радње заната ово заузима прво мјесто међу ста- ринама овога манастира. Слично овоме ра- ду имају у цркви још и три налоње. На горњем прагу ових врата стоји овај натпис: «В храм живота људје видите хвалешче и славешче једносучију и животворјашчу троицу».

Кад се уђе у мушку препрату одмах на зиду више врати стоји овај надпис: «Благовољенијем оца и посљепенијем сина и савршенијем все свјатаго духа. Си свја- ти и божаствени успеније пресвјатије Бо- городице. Сазда се трудом и подвигом ве- ликако краља Стефана, сина великако кне- за Влкана, по сикже и пописа спјатими в ображенми, по много љетех же бист порушени и обрете јермонаха Тома игумена в турска пужна времена и обнови и по- писа свјати в ображенми са братијама ја- же — и са Христи и приложници и са настојадијем кнеза Вукана, в љето 1853 саврши се мјесеца Октемврија 23. дан, и в тожде љето престаи се српски патријарх Макарије».

Из рјечи «по много љетех же бист порушен» види се да је црква била пору- шена. Почем није на другом мјесту о по- рушењу ове цркве назначено ништа није, то ни знати се управ не може кад је и како је била порушена, нити пак колико је у том порушењу пребивала. Али опет у волико се ослонити може на народно пре- дање о томе се зна толико: Турци на дан ускренућа ударе и код цркве сав окупље- ни народ побију. Пошто тај ужасни покољ учине онда и цркву запале. Црква је била покривена оловом, од жестоког огања у цркви олово се растопи и попада около цркве. Да је то истина тврди се и тијем што су се до скоро око цркве находили растопљени комади олова. Ово предање даље каже, да су Турци овом приликом одавде заробили три јачића па их потур- чили. По предању црква је била 70 годи- на пуста без никога. Народ овдашњи не могавши гледати опуштену задужбину јед- ного великога из прошлости своје владао- ца, одважи се једногласно сав народ учи- нити молбеницу Султану у Цариград и молити га да им допусти порушењу им за- дужбину поновити. Исту молбеницу у Цар- иград послају по кнезу Вукићу Вучети- ћу. Кнез Вукић био је од данас живиће породице Вуковића у Ровцима. Кнез Вукић кад дође у Цариград као човек који не познаје турски језик, и који није знао ни- каква начина к својој гјелји како да дође, а није имао никога ко би га у томе под- помоћи могао. Но у колико се на народ- но предање ово ослонити може каже се, да кнез Вукић једног дана, као изгубљен без није никога у туђи свјет сједећи близу царске палате и размишљајући како би Султану приступити могао. У томе његовом размишљавању он се више дана туд вртио и тамошњи људи већ су га познали били као човека који само српски говори, и који све нешто захтјева а не зна казати шта; за то приступи му један старац и српским језиком проговори му: «Одкле си ти човјече и шта овђе тражиш». Кнез Вукић кад чује овога ће лијепи српски говори обрадова се, као да га озеблосунце огрија и одговори: «Ја сам брате из Розаца у области херцего- вачкој, дошао сам овђе и од тамошњег народа донио сам писмо на премилости- воста нашега цара, у коме га народ јед- ногласно моли да би се тако смисловао и допустио да поновимо манастир у Морачи, кога су нам Турци прије неколико годи- на порушили. Старац овај кад дозна шта кнез захтјева вруће се заузео преставити га Султану. Код Султана се вруће заузео и издјелетова му ферман царски, по коме им се дозволи поновити цркву. Кнез Ву- кић дозна да је овај старац који је тада био царски ђатип био један од она три ђака, што су Турци заробили кад су ма- настир запалили. Пошто су они као ђеца били заробљени, а црква је била 70 го- дина порушена, то могуће је вјеровати да је овај старац био један од оно троје заробљени ђацади; јер као дјете одведен кроз 70 година имао је времена остарати а још у животу бити.

По горе наведеном натпису црква је поновљена 1783 то јест од рођења Христова на 1575 год. То је било прве године владе Султана Мурата III. Но у- зимљући коликоћу и каквоћу тадашњега рада у овој цркви исти је трајати морао више од годину дана. То долази да је ферман овај о поновљењу цркве издао Султан Селим предходник Султана Мура- та III. Штета што је исти ферман изгуб- љен а до скоро био је у Манастиру. Кад се узме вријеме у коме је црква понов- љена и вријеме од 70 година, кроз које је била црква пуста, то долази да су је Турци порушили били од прилике око 1505 г.

О игуману Томи чијим је трудом црква ова обновљена ништа се не зна одакле је био родом. По цијенећи ње- гов рад у манастиру овом учињени и о- славајући се на народно о њему предање казати се може да је био најзаслужнији калуђер овог манастира. У вријеме кад је овђе био настојатељ заслужни игуман Димитрије Радојевић дође некакав странац у манастир, овај не знајући ко је игуман на упита самог Радојевића: «Молим вас оче будите добри поведите ме код игумана манастира овог». Игуман Радојевић виде- ћи да га овај странац не познаје рече му: «оди брате да ти кажем ће почива игу- ман манастира овог».

Калуђер пође пред странцем и по- веде га за олтар велике цркве где је био гроб игумана Томе, па му рече: «Ево брате овђе почива једини игуман мана- стира овог». И ту странцу каже колико је заслужан био игуман Тома. Отац Ди- митрије престаи себе странцу као насто- јатеља и по своме свагдашњем гостољу- бију одведе га у своју ћелију.

Пошто је манастир овај под заслу- жним игуманом Томом из турског пепела поновљен није већ никада био са свим запустен. Но Турци су свакад на овдаш- ње калуђере подозријевали тим више, што је манастир овај био близу крвничке им Црне Горе, па су пажљиво пратили сваки корак овдашњих калуђера, о којима су свакад мислили да потајно имају неку ко- респонденцију са владикама на Цетињу. Калуђери овђеши за избјећи сваку опас- ност, која би им из тога грозити могла, на манастирској земљи на Лијешњу у Ров- цима једно 4 сата далеко од манастира начине себи ћелије, у којима су више пребивали него код самог манастира. Сло- бодније им је било у Ровцима него у Морачи живити за то, што су у Морачи били велики турски спахилици, па Турци готово свакад на њима бавећи се долази- ли су у манастир и по њиховом обичају правили зулум. А Ровца колико год су до саме Мораче над њима Турци опет ни- јесу имали никакве власти.

Архимандрит Аксентије Шундић ро- дом из Жупе никшићке, дође један пут на Лијешње да се види с калуђерима ма- настира овог. У манастиру тада ниједан калуђер није живио због турског зулума, него су с Лијешња нагледали манастир и његова добра.

Архимандрит овај желећи виђети сјајну задужбину ову дође с Лијешња у Морачу. Овај кад уђе у цркву нађе неко- лико гомила разнога тамо сасута жита, које су доносили они људи, који су држа- ли манастирске земље, па не имајући да- ти коме ону част манастиру припадајућег жита доносили су га и сипали га онако на гомиле у цркву, јер су се бојали Бога манастирско жито себи задржати. Шундић кад дознаде да то народ из једне побож- ни манастиру доноси то жито, остави Жу- лу и дође у Морачу. За времена овог славног мужа Мила Радовић убије Асан бега Меклића и ослободио Морачу од Ту- рака.

Године 1788 дошао је био у Црну Гору руски посланик Ивелић, да подигне не само Црногорце него и друге Хришћа- не под Турцима живиће противу Турака.

Црногорци под водством гувернадуре Јока Радонића ударе на Никшиће. Пошто овај удар остане без успјеха Турци на најбезбеснији и тирјански начин разоре село Требјеше близу Никшића ваљда за то, што су Требјешани били на руку Цр- ногорцима. Том приликом митрополит Пе- тар I послао је у Русију архимандрита Шундића давши му писмо у коме царици руској Катарици достави потребу раселе- них из Херцеговине Требјешана. Том при- лико њезино Величество царица Катарица обдари архимандрита Аксентија руским кретом.

(Продужење).

Прилози Херцеговцима у Црној Гори.

Ц У Ц Е.

(Продужење).

Крето Вуков ф 1, Ђеко Драгов ф 1, Стеван Лучин ф 1, Спасоје Мићков ф 2, Лука Голубов ф 2, Петар Савов ф 1, Ми- лутин Стеванов ф 2, Илија Ристов ф 2, Горчин Завишин ф 1, Мусеља Милов ф 1, Тодор Ђуров ф 1, Њерко Горчинов ф 1, Јован Вуков ф 1, Иван Шћепанов ф 1, Филип Кретов ф 2, Ђурица Вукадинов ф 2, Лазар Иванов ф 1, Шалета Спасојев ф 4, Ђуро Станков ф 1, Видо Перов ф 1, М. Лукин ф 2, Рако Зеков ф 2, Јагош Зеков ф 1, Зеко Пуров ф 2, Милић Горчинов ф 1, Милош Стеванов ф 1, Ђеко Ивов ф 2, Крето Вуков ф 1, Илија Николин ф 1, Пе- тар Павлов ф 2, Станко Вуков ф 1, Мић

Тодоров ф 1, Рако Вуков ф 1, Спасоје Радов ф 2, Јован Радов ф 1, Богдан Ан- дрић ф 1, Бориша Грујичин ф 1, Саво Марковић ф 4, Благоје Горчинов ф 2, Рако Муратовић ф 4, Јов. Драговић ф 1, Петар Перишић ф 1, Илија Тодоров ф 1, Голуб Вуков ф 2, Петар Николин ф 2, Њеро Ђуров ф 2, Петар Новаков ф 2, Саво И- лин ф 2, Ђуро Тодоров ф 1, Саво Радо- вић ф 1, Ђуро Савов ф 1, Радоје Муше- љин ф 1, Јован Савовић ф 2, Јован Илић ф 7, Андрија Зрнов ф 2, Ђуро Зеков ф 2, Радоје Ђиканов ф 2, Грујича Филипов ф 2, Марко Радов ф 1, Њеро Радов ф 1, Јован Филипов ф 2, Њерко Ђиканов ф 1, Вуко Мушељин ф 1, Саво Спасојев ф 1, Милић Новаков ф 1, Марко Османов ф 1, Божо Бојичић ф 1, Милутин Горчинов ф 1, Радоје Савов ф 2, Милутин Асанов ф 2.

(Продужење).

ЦЕТИЊЕ, 20. Марта. — Наш Свјетли кнежевски дом умножио се, у прошлу сриједу по подне, Њерком. Њезина Свјетлост кнегиња Милена као и новорођена кнегињица налазе се у потпуно добром здрављу.

Новости.

— Из Биограда телеграфају «Пешт. Лојду», да су заступници Русије и Аустри- је изјавили српској влади, да од њих не- очекују никакве помоћи ни заштите, ако зарати с Турском, и да од Црне Горе Ср- бија не има се надати никаквој помоћи. «Обзор» не вјерује оном првом, а на дру- го примјећује: «Да Србија од Црне Горе неима очекивати никакве помоћи, нека се тијем тјеша «П. Лојд», ако му што корис- ти. Чим први војник српски коракне на турско земљиште сва Црна Гора скочиће као један човек на јуначке ноге и удари- ти на петстољетна крвника. Прије би се можда могло догодити, да би Србија оста- вила Црну Гору, али Црна Гора не само да неће оставити саму Србију у борби, него она би се придружила свакоме, ко би прискочио, да јој ослободи браћу од турскога јарма. Ко другчије мисли vara само себе и неима појма о Црној Гори и њезинијем одношајима прама страдајућој браћи, те је вриједан сажалења, што се труди, да друге обманује».

— Други телеграм из Биограда јав- ља, да је на народну војску издана наред- ба, да брзо сврши кућне и домаће посло- ве. Србија ће скорим склопити зајам од милион дуката у Лондону.

— Из Србије јављају, да Турци једнако проваљују у земљу. Тако су раз- бојнички Черкези недавно код Тимока зашли у Србију, да харају, но с лошом срећом. Српске страже на граници дости- гоше их, те убилиш на мјесту петорицу, прећераше их преко Тимока. На бјегу по- давило се неколико дивљака у води.

— Далматински сабор закључен је, пошто заступници, који су се изјавили против предсједништва Љубишиног нехтје- доше никако у јединице долазити.

— У Француском министар- ском вијећу установљено је, како да министарство поступа. Странкама левице имају се према министарском програму учинити све могуће концесије, али даљн захтјеви имају се помоћу сената одбити. У питању амнестије не намјерава мини- старство учинити никакве концесије.

У истом смислу пишу и «Тајмс» да ће се влада држати политике левице. Кабинет ће настојати да уздржи слогу са сенатом и заступничком кућом, неко- лико префекта да ће одмах скинути, а о- ставе поступно надомјестити, обсебно ста- не да ће укинути најдуже до 1. Маја. Осим тога намјерава министарство пред- ложити обсежне муниципалне реформе.

— У Шпанији престао је грађански рат. Дон Карлос отиша из Шпаније, а Дон Алфонсо вратио се «слагодобитно» са војском у Мадрид. Мадрићани дочекали су га одушевљено. Тако ће исто дочека- ти Дон Карлоса или другог Донца, када одправе Дон Алфонса. Јадна, лијепи Шпа- нија.

— У Италији је настала мини- тарска криза. Министарство Мињетово дало је оставку која је примљена. Жали се пад овога министарства, које је доста користило Италији.

— Турска је опет у великој нов- чаној неприлици. Сама отоманска банка одказала јој је кредит. И силе се још муче, да одрже ту Турску.